

Огляд он-лайн платформ для самоосвіти фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи з управління даними досліджень (research data management)

С.О. ЧУКАНОВА

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ЗАВІДУВАЧ СЕКТОРУ, СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

Що таке Відкрита Наука?

Освітній електронний портал FOSTER Open Science визначає поняття «Відкрита Наука» як **«Нове бачення наукового процесу, що базується на співпраці та нових шляхах розповсюдження знань посередництвом використання цифрових технологій.»**

Аспекти, притаманні кожному етапу наукового циклу:

на етапі гіпотези необхідно врахувати фінансові затрати;

на етапі збору даних – авторські права усіх причетних до збору;

на етапі обробки – подбати про ПЗ з відкритим кодом;

на етапі збереження – подбати про метадані, постійні ідентифікатори тощо;

на етапі довготривалого зберігання – подбати про безпеку та стандарти метаданих;

на етапі публікації та розповсюдження – про репозитарії, відкриті ліцензії, лінки;

на етапі повторного використання – про чіткі бібліографічні посилання та оформлення цитат належним чином

П'ять підходів до Відкритої науки за Фечером та Фріске

ПРАГМАТИЧНА ШКОЛА

Припущення: створення знань більш ефективно у співпраці

Ціль: зробити процес творення знань більш ефективним та орієнтованим на цілі

Ключові слова: колективний розум, ефект мереж, Відкриті дані, Відкритий код

ДЕМОКРАТИЧНА ШКОЛА

Припущення: доступ до знань розподіляється нерівномірно

Ціль: зробити знання вільнодоступними для усіх

Ключові слова: Відкритий доступ, інтелектуальна власність, Відкриті дані, Відкритий код

ІНФРАСТРУКТУРНА ШКОЛА

Припущення: ефективність дослідження залежить від доступності інструментів та застосунків

Ціль: створити відкриті та доступні платформи та інструменти для науковців

Ключові слова: колабораційні платформи та інструменти

ГРОМАДСЬКА ШКОЛА

Припущення: наука повинна бути доступною громаді

Ціль: зробити науку доступною для громадян

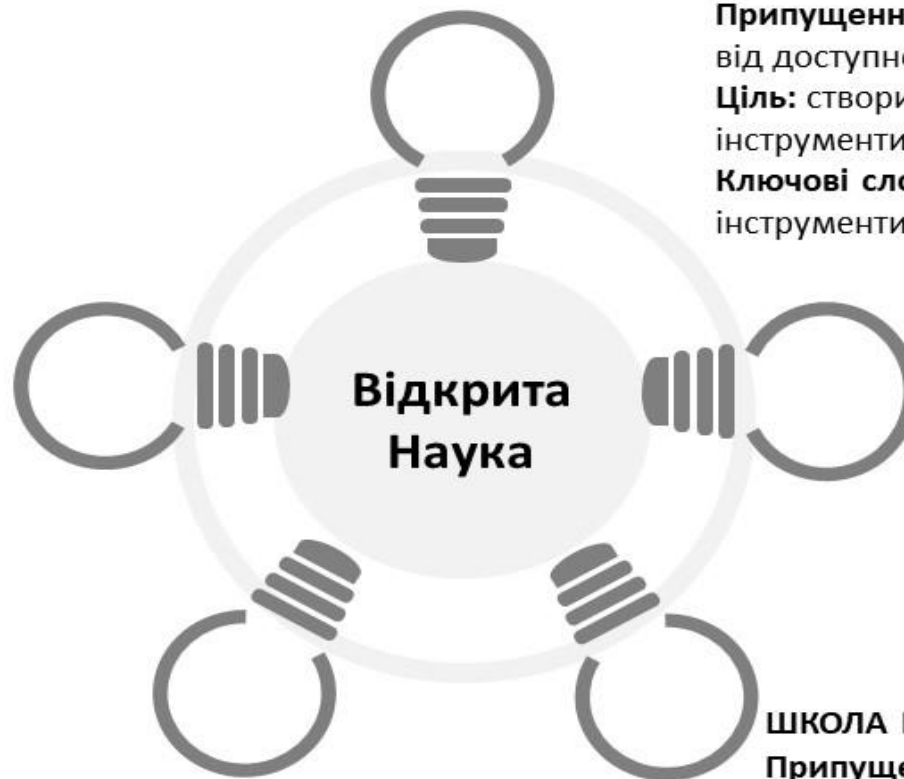
Ключові слова: громадянська наука, PR науки, блогерство в науці

ШКОЛА ВИМІРЮВАННЯ

Припущення: сучасні наукові здобутки вимагають альтернативних метрик впливу

Ціль: розробити альтернативні метричні системи для наукового впливу

Ключові слова: альтернативні метрики, рецензування, цитування, імпакт-фактор

Відкрита наука

Посприяла тому, що більшість даних досліджень потрапили у відкритий доступ

Ними можна обмінюватись

Їх можна цитувати

Це сприяє швидкому розвитку наукових досліджень та кращому розумінню наукових тем

Стовпи Відкритої науки

Наукові публікації відкритого доступу

Дані за принципами FAIR

Європейська хмара A European Open Science Cloud

Навички та освіта для відкритості

Нагороди та заохочення

Метрики нового покоління та бібліометрія

Академічна доброчесність та дослідницька етика

Громадянська наука

Значна увага до відкритості даних та джерел у контексті Відкритої Науки формує потребу у налагодженні практики управління даними досліджень (Research Data Management).

Бум активності з 2000, коли з'явилися можливості технічно ділитися даними і даних накопичилось достатньо

Фонди та установи, а також видавці спонукають ділитися даними досліджень

Дослідницька спільнота також вбачає потребу у відкритті даних

Результат: бенефіціари досліджень можуть перевірити, що інвестиції в науку не даремні, а інші дослідники мають змогу повторно використовувати дані для удосконалення досліджень

РОЗВИТОК
УДД

Менеджмент даних

Необхідний для
належного
повторного
використання даних

Відкриття доступу
до власних даних
досліджень

Належний менеджмент даних сприяє

Продуктивності проведення досліджень

Убезпеченню від втрати даних

Захисту від зламу

Забезпеченню довіри між усіма учасниками досліджень

Управління даними CASRAI 2018

Включає усі активності політик даних, планування даних, стандартизації, контролю інформаційного менеджменту, синхронізації даних, оприлюднення даних та розвитку баз даних разом з практиками та проектами, що вимагають контролю, захисту, доступу та оцінки даних та інформації.

Від Л. Корті та співавторів

Під УДД вони розуміють усі практики роботи з даними, маніпуляції, удосконалення та процеси, що забезпечують високу якість даних дослідження, гарну організацію даних, чітку документацію, збереження, стабільність, доступ та повторне використання

Платформи для самоосвітї (зображення Gerd Altmann з сайту Pixabay)

Необхідні навички

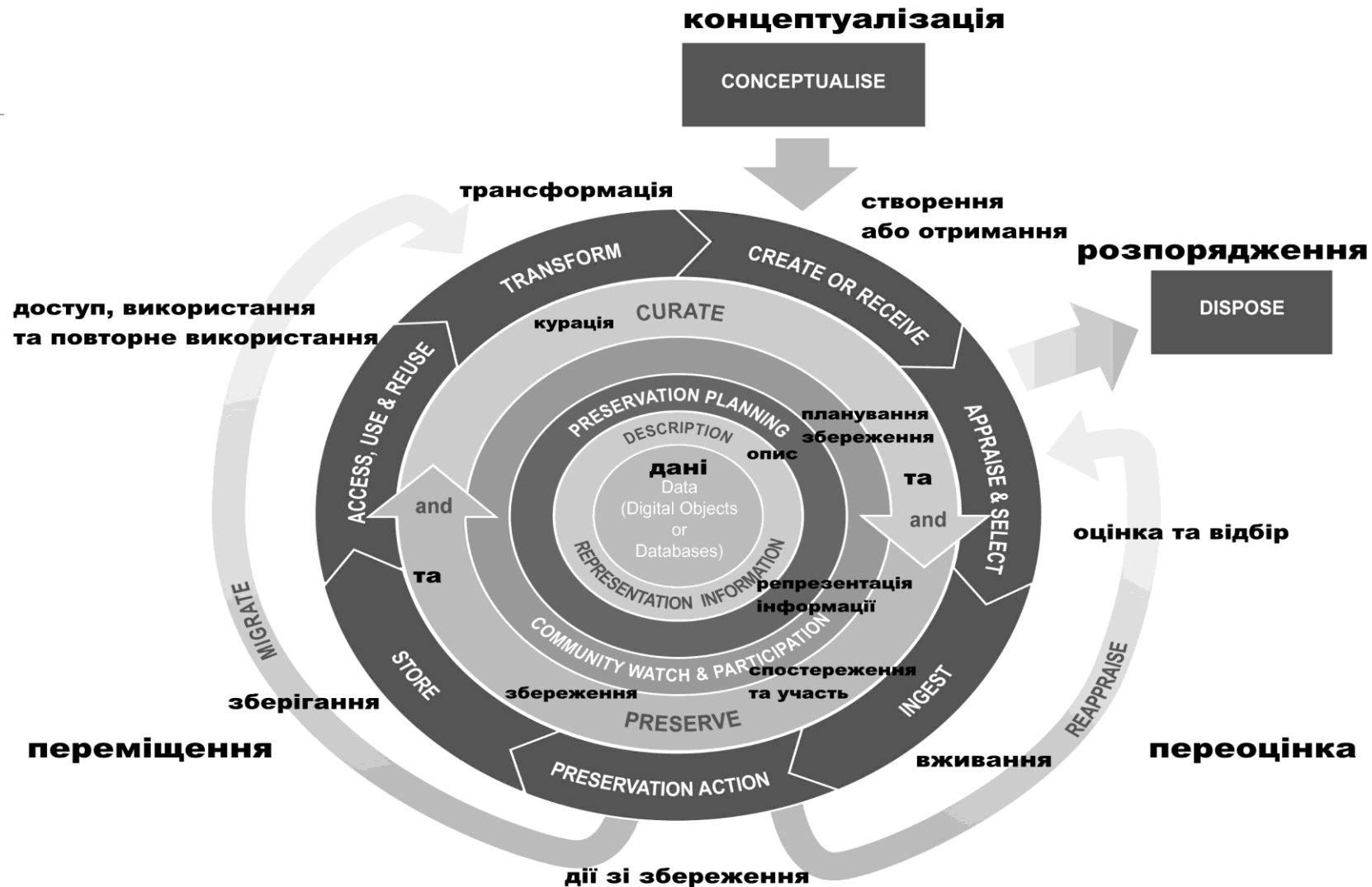
Менеджмент інформації

Знання життєвого циклу даних
дослідження

Довготривале збереження даних

The DCC Curation Lifecycle Model

Найбільш критичні навички

Робота зі складними даними

Стандарти даних

Знаходження даних та знаходження релевантних потенційних джерел даних

Управління даними

Долання перешкод в обміні даними

Програмування та аналіз даних

Комп'ютерний та нумеричний аналіз

Важливі теми для тренінгів

Важливість обміну даними

Згода, конфіденційність етика обміну даними

Права, асоційовані з існуючими даними

Опис, контекстуалізація та документація даних

Формати даних та ПЗ

Збереження і безпека

Публікації та забезпечення майбутньої цитованості

Форми навчання

Дискусії

Семінари

Тренінги

Практичні завдання з анонімізації

Шифрування даних на практиці тощо

Research Data MANTRA

MANTRA is a free online course for those who manage digital data as part of their research project.

[Home](#)[About](#)[Acknowledgements](#)[DIY Training Kit for Librarians](#)[Feedback](#)[Contact Us](#)

Learning Units: Select one to start

Rate MANTRA (231 Votes)

[Research data in context >](#)[File formats & transformation >](#)[Protecting sensitive data](#)[Data management planning >](#)[Documentation, metadata, citation >](#)[FAIR sharing and access >](#)[Organising data >](#)[Storage & security >](#)[Data handling tutorials >](#)

EDiNA

THE UNIVERSITY
of EDINBURGH

[Mantra Privacy Notice](#) | [EDINA Cookies](#) | [Website Accessibility Statement](#) | Last update: December 2020.

The University of Edinburgh is a charitable body, registered in Scotland, with registration number SC005336, VAT Registration Number GB592950700.

We've launched a new website!

You're currently accessing the archived version of the DataONE website. To see our new design and keep up to date with the latest DataONE news, visit our new website at <https://dataone.org>

[Home](#) » [Education](#) » [Education Modules](#)

Education

Online

[Data Management Modules](#)

[Webinars](#)

[Screencast Tutorials](#)

[Data Stories](#)

[Education EVALuation](#)

Training Activities

[In Person](#)

Find it Fast

Education Modules

Below are links to education modules in powerpoint format that you can download and incorporate into your teaching materials. Materials are licensed as CC0 and you may enhance and reuse for your own purposes. All slides can be previewed in the embedded slideshare viewer below. We also provide one-page synopses (with space for contact information) that can be used to promote Data Management training events at your institution.

To further support community enhancement and contribution to these modules, the content has been migrated to the [Data Management Skillbuilding Hub](#), a GitHub repository. You may also download, use and present (in HTML format) the materials from that location. For more information on on this migration and how to contribute to the Hub, see our [Frequently Asked Questions](#) and [Contributor Guidelines](#).

FOSTER

START YOUR RESEARCH
TRAINING NOW

USE FOSTER TO:

Access Courses

Put Open Science into practice with our [Open Science training toolkit](#). Our

Earn Badges

Get recognised for taking [our courses](#) and follow our [learning paths](#) to

Participate

[Join](#) our community of trainers and access our [Trainers' Corner](#).

Promote Open Science

Use the [Open Science training handbook](#). In a

Платформи для самоосвіти

<https://www.coursera.org/learn/data-management>

The screenshot shows the Coursera website interface for the course 'Research Data Management and Sharing'. The browser address bar displays 'coursera.org/learn/data-management'. The Coursera logo is on the left, followed by a navigation menu with 'Изучить' (Study) and a search bar containing 'Чему вы хотите научиться?' (What do you want to learn?). On the right, there are links for 'Для организаций' (For organizations), 'Для студентов' (For students), 'Войти' (Log in), and a blue button 'Присоединиться бесплатно' (Join for free).

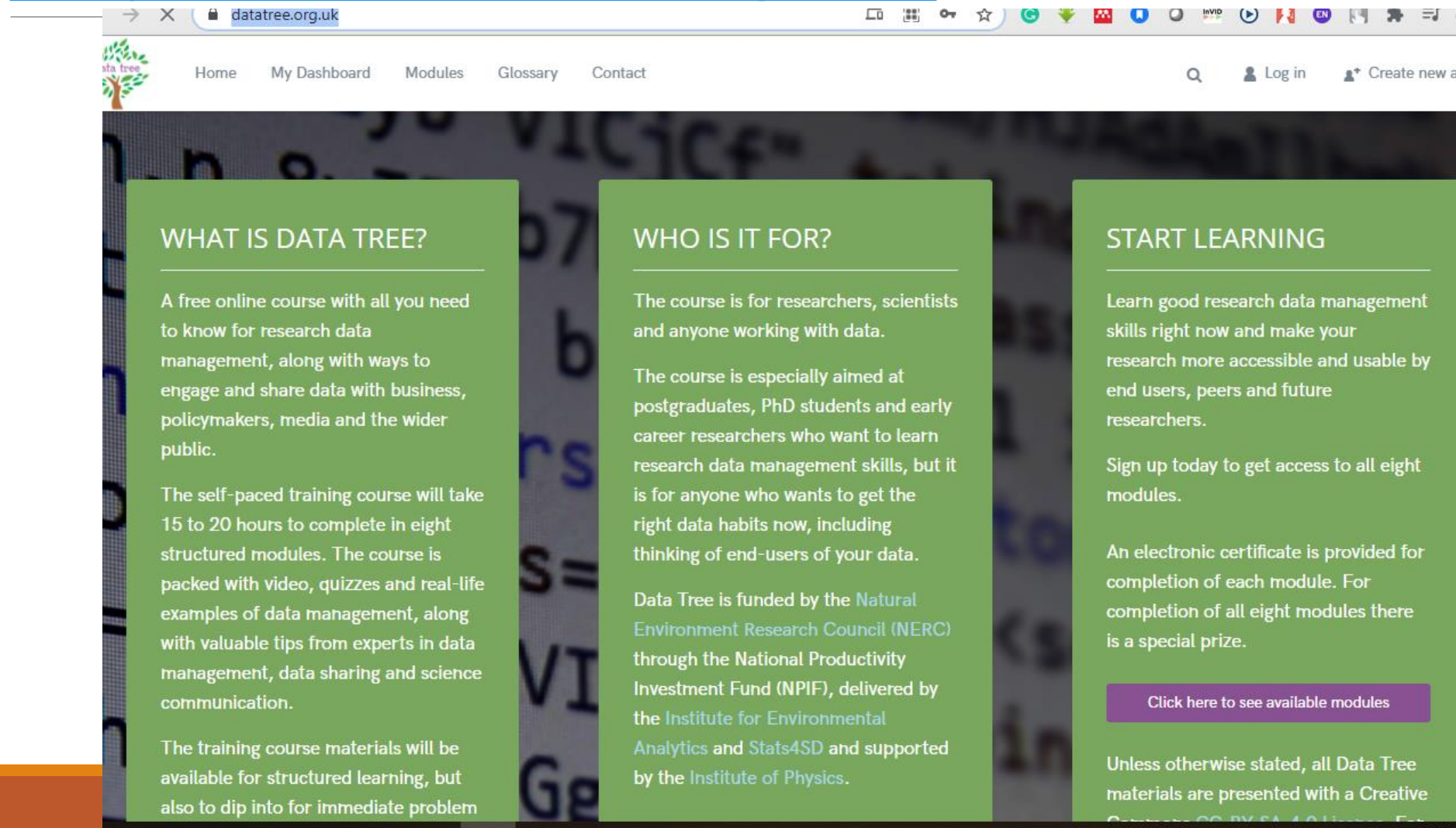
The course title 'Research Data Management and Sharing' is prominently displayed in white on a dark blue background. Below it, the rating is shown as five stars with a 4.7 average and 509 reviews. The instructor is listed as Helen Tibbo, with a link to 'и еще 1 преподаватель' (and 1 more instructor). A white button 'Участвовать бесплатно' (Participate for free) indicates the start date 'Начинается 11 апр. г.' (Starts April 11, this year). To the right, it states 'Доступна финансовая помощь' (Financial aid is available).

Below this, it says '25 464 уже зарегистрированы' (25,464 already registered). At the bottom, a dark blue banner mentions 'Включено в рамках coursera PLUS' (Included in the Coursera Plus framework) and 'Неограниченный доступ к курсам, проектам с консультациями, специализациям и профессиональным сертификациям (всего 3,000+)' (Unlimited access to courses, projects with consultations, specializations and professional certifications (total 3,000+)). A link 'Подробнее...' (More...) is on the right.

The footer contains a navigation menu with links: 'О проекте' (About the project), 'Преподаватели' (Instructors), 'Программа курса' (Course program), 'Рецензии' (Reviews), 'Параметры регистрации' (Registration parameters), and 'Часто задаваемые вопросы' (Frequently asked questions).

Платформи для самоосвіти

<https://datatree.org.uk/>

The screenshot shows the homepage of the Data Tree website. The browser's address bar displays 'datatree.org.uk'. The website's navigation bar includes links for 'Home', 'My Dashboard', 'Modules', 'Glossary', and 'Contact'. On the right side of the navigation bar, there are links for 'Log in' and 'Create new a'. The main content area features three green boxes with white text, each containing information about the Data Tree course. The background of the website is a dark, textured image with faint mathematical symbols and text.

WHAT IS DATA TREE?

A free online course with all you need to know for research data management, along with ways to engage and share data with business, policymakers, media and the wider public.

The self-paced training course will take 15 to 20 hours to complete in eight structured modules. The course is packed with video, quizzes and real-life examples of data management, along with valuable tips from experts in data management, data sharing and science communication.

The training course materials will be available for structured learning, but also to dip into for immediate problem

WHO IS IT FOR?

The course is for researchers, scientists and anyone working with data.

The course is especially aimed at postgraduates, PhD students and early career researchers who want to learn research data management skills, but it is for anyone who wants to get the right data habits now, including thinking of end-users of your data.

Data Tree is funded by the [Natural Environment Research Council \(NERC\)](#) through the National Productivity Investment Fund (NPIF), delivered by the [Institute for Environmental Analytics](#) and [Stats4SD](#) and supported by the [Institute of Physics](#).

START LEARNING

Learn good research data management skills right now and make your research more accessible and usable by end users, peers and future researchers.

Sign up today to get access to all eight modules.

An electronic certificate is provided for completion of each module. For completion of all eight modules there is a special prize.

[Click here to see available modules](#)

Unless otherwise stated, all Data Tree materials are presented with a Creative Commons BY-SA 4.0 license. For

Платформи для самоосвіти

ANDS23 <https://www.ands.org.au/working-with-data/skills/23-research-data-things/all23>

The screenshot shows the ANDS23 website interface. At the top, there's a navigation bar with links for 'About ANDS', 'Events', and 'Contact Us'. Below this is a search bar labeled 'Search for Research Data' and 'Search the ANDS Site'. The main navigation menu includes 'About us', 'News and Events', 'Partners and Communities', 'Working with data' (which is highlighted), 'Online Services', and 'Guides and resources'. A dark green banner reads 'Working with data'. On the left, a sidebar menu lists 'Skills' with sub-items: 'Domain specific training', 'For data trainers', 'Multi-day data and research skills training', '23 (research data) Things' (which is expanded), and 'Things 1 to 23'. The main content area shows the breadcrumb 'ANDS | Working with data | Skills | 23 (research data) Things' and the title 'Things 1 to 23'. Below the title are social media sharing icons and a '+SHARE' button. The text 'Ready, set, data' is followed by 'Kick off your research data journey with some data basics.' A play button icon labeled 'THING #1' is shown, followed by a list of items: 'Thing 1: Start', 'Thing 2: RDM Issues', and 'Thing 3: Lifecycle'. At the bottom right, a notification bar says 'Новых уведомлений: 20'.

ands
AUSTRALIAN NATIONAL DATA SERVICE

About ANDS | Events | Contact Us

Search for Research Data

Search the ANDS Site

Enter Keywords

Enter Keywords

Working with data

Working with data

Skills

Domain specific training

For data trainers

Multi-day data and research skills training

23 (research data) Things

Things 1 to 23

• Thing 1: Getting started with research data

• Thing 2: Issues in research data

ANDS | Working with data | Skills | 23 (research data) Things

Things 1 to 23

f t in e s +SHARE

Ready, set, data

Kick off your research data journey with some data basics.

THING #1

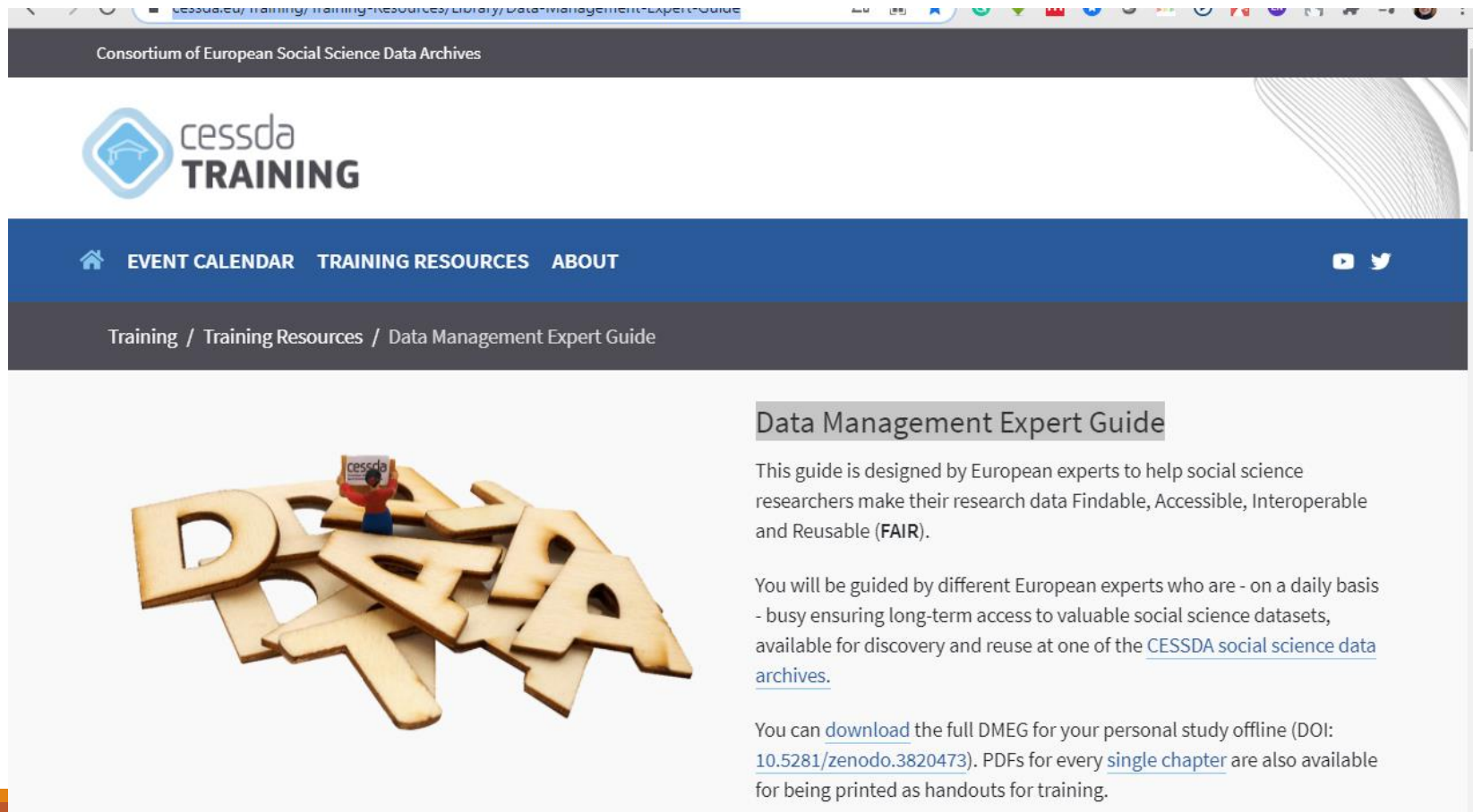
- Thing 1: Start
- Thing 2: RDM Issues
- Thing 3: Lifecycle

Новых уведомлений: 20

Платформи для самоосвіти Data Management Expert Guide

<https://www.cessda.eu/Training/Training-Resources/Library/Data-Management-Expert-Guide>

The screenshot displays the CESSDA Training website. At the top, a dark grey header bar contains the text "Consortium of European Social Science Data Archives". Below this is the CESSDA TRAINING logo, which consists of a blue hexagon with a white graduation cap icon and the text "cessda TRAINING". A blue navigation bar follows, featuring a home icon, the text "EVENT CALENDAR TRAINING RESOURCES ABOUT", and social media icons for YouTube and Twitter. Below the navigation bar is a dark grey breadcrumb trail: "Training / Training Resources / Data Management Expert Guide". The main content area has a light grey background. On the left, there is a large image of the word "DATA" in 3D wooden letters, with a small CESSDA logo figure standing on top. To the right of the image, the title "Data Management Expert Guide" is displayed in a grey box. Below the title, the text reads: "This guide is designed by European experts to help social science researchers make their research data Findable, Accessible, Interoperable and Reusable (FAIR).". Further down, it states: "You will be guided by different European experts who are - on a daily basis - busy ensuring long-term access to valuable social science datasets, available for discovery and reuse at one of the [CESSDA social science data archives](#).". At the bottom, it says: "You can [download](#) the full DMEG for your personal study offline (DOI: [10.5281/zenodo.3820473](https://doi.org/10.5281/zenodo.3820473)). PDFs for every [single chapter](#) are also available for being printed as handouts for training."

Наукова комунікація в цифрову епоху

UKMA

Ви записані на цей курс

Переглянути курс

ПРО ЦЕЙ КУРС

Цей курс розроблений викладачами та співробітниками Національного університету «Києво-Могилянська академія» у співпраці з компанією «CLARIVATE ANALYTICS», ГО «ЕЛІБУКР» та проєктом «FOSTER».

Для кого цей курс?

Курс призначений для молодих дослідників: здобувачів ступеня PhD, викладачів університетів на ранніх етапах їхньої наукової кар'єри, всіх, хто прагне дізнатися більше про наукову комунікацію, її основні складники, новітні тренди та технології, секрети ефективної роботи з інформацією.

Початок занять

2 бер 2020 р.

Обсяг

90 годин

Prometheus

ВИСНОВОК

Темі управління даними досліджень присвячено багато курсів та навчальних матеріалів, що спрямовані на самоосвіту фахівця бібліотечно-інформаційної та архівної справи. Більшість цих ресурсів є англomовними та розміщені на європейських та американських освітніх порталах і платформах. Тема управління даними досліджень перетинається з темою академічної доброчесності та дослідницької етики та існує у контексті Відкритої Науки.

Дякую!

CHUKANOVASO@UKMA.EDU.UA